

КАНДИДАТЫ У ГАРАДСКІ САВЕТ НАРОДНЫХ ДЭПУТАТАУ

- На Студэнцкай выбарчай акрузе № 2
ШПАК Вясіль Якаўлевіч, майстар заводу "Чырвоны барацьбіт".
- На Пятковай выбарчай акрузе № 3
ГАРДЗІЕНАК Галіна Трафімаўна, галоўны бібліятэкар Цэнтральнай гарадской бібліятэкі імя А.С.Пушкіна.
- На Мінскай выбарчай акрузе № 4
ХРАНКІН Аляксандр Анатольевіч, майстар нарыхтоўчага цеха заводу "Чырвоны барацьбіт".
- На Шаўчэнкаўскай выбарчай акрузе № 8
ЭЙНШ Вольга Еўдакімаўна, загадчыца аддзялення рацэўнага дома.
- На Астроўскай выбарчай акрузе № 4
КАЗЛОУ Мікалай Макаравіч, дырэктар дзіцячай музычнай школы № 1.
- На Кіраўскай выбарчай акрузе № 35
СЯРОГІН Сяргей Віктаравіч, аўлесер заводу "Чырвоны барацьбіт".
- На Дняпроўскай выбарчай акрузе № 42
МАКАВЕШКІ Іван Ілліч, намеснік дырэктара па навучальнай рабоце механіка-тэхналагічнага тэхнікума.
- На Рабочай выбарчай акрузе № 52
МАКАРАНКАУ Андрэй Хведаравіч, электрамэнцёр заводу "Легман".
- На Трэцяй бібліятэчнай выбарчай акрузе № 56
ШАТКОУ Валеры Канстанцінавіч, сакратар парткама Ільнокамбіната.
- На Фабрычнай выбарчай акрузе № 63
КУДРАЧКОВА Вера Юльянаўна, дырэктар СПТВ № 45.
- На Молакаўскай выбарчай акрузе № 69
КУДРАУЦАУ Канстанцін Генадзевіч, выкладчык тэхнікума чыгуначнага транспарту.
- На Другой Сарокінскай выбарчай акрузе № 91
МАКСІМЕНКА Гыгор Цімафеевіч, фрезероўшчык заводу "Чырвоны Кастрычнік".

Не будзьце абмяквымі, праявіце палітычную свядомасць!
 Усе на выбары!

Газета выдрукавана з ласкі Божай у слаўным месцы Оршы ў друкарні Сьпірыдона Собаля. "КУЦЕЙНА". Выданьне Аршанскай Рады БНР "Адраджэньне".

Адрас для карэспандэнцыі: 211030, Орша, вул. Дзюўская, д.7, Санько Юрась Хведаравіч. Тэлефоны для сувязі з рэдакцыяй "Куцейна" і Аршанскай Радай БНР: Санько Юрась -- 9-25-41; Кажамыка Алесь -- 2-33-97; Мельніцаў Андрэй -- 2-00-74.
 Гэз Вальх ахвяраваньню выданьне "Куцейна" стане немагчымае. Ахвяраваньні можна перадаваць нечасадна ў Раду БНР, так і пераслаць грашовымі пераважым на адрас: 211030, Орша, вул. Сьлёрава, д.7; кв.16, С.оскіну Аляксандру Міхайлавічу.

КУЦЕЙНА

№ 1 1980 г.

ВЫДААНЬНЕ АРШАНСКАЙ РАДЫ БНР "АДРАДЖЭНЬНЕ"

Адхінем заслону часу і спазнаем сябе такімі, якімі мы былі. Пачнем збіраць аськепкі нашай вялікай гісторыі і адчуем сябе народам, які быў, ёсьць і будзе вечна жыць на гэтай зямлі.

475 ГАДОУ ВЯЛІКАЙ ПЕРАМОГІ ПАД ОРШАЙ

Бітва с Масквой пад Оршай, 1514 г.

Дрэварыт з "Хронікі Гольскай" М. Вельскага, 1597 г.

Улетку 1514 года маскоўскія войскі ўчынілі зброю перагранічнай пятадалі Беларускай дзяржавы /якая тады называлася Вялікім княствам Літоўскім/ - месце Смаленска. У пніку аддаў князя Міхала Глінокага, які перайшоў на бок Масквы, Смаленск пасля коўстаў сабе быў захоплены. Ад ягоных мураў маскоўскія палкі пачалі праграваць урэнне Беларусі, палачы населіцца, беручы палонных, і хутка набліжаліся да Оршы.

Мескія Гісторыя Аршы
 Аршы Народнае Гісторыя
 Рода 1111 стравы 1095

На пачатку верасня 1117 у велькасыні 30 000 ужо стаялі на беразе Дняпра, гатовыя да аблогі Оршы. Вялікая маскоўская раць была узброеная пераважна лукамі, сякерамі, кароткімі шытамі. Вялікі князь наш Княгімонт і Стари адначасна ён быў і польскі кароль, змог выставіць толькі каля 30 000 волаў. Але беларускія і польскія палкі былі добра па-эўрапейску узброены: мелі шмат артылерыі, цяжкой і лёгкай конніцы з доўгімі дзідамі і мячамі.

Беларускімі палкамі камандаваў князь Юры Радзівіл — староста гадзенскі, памеснік мазырокі, дзяржаўца сьвідзельскі, лідскі і беліцкі, а агульнае камандаваньне ампіццельскаму выдатна беларускі палкаводзец, гетман Вялікага княства Літоўскага князь Канстанцін Астрожскі. Ранку 8 верасня на беразе рэчкі Крапіўны, дзе яна упадае ў Дняпро, разгарэлася дагэтуль нябачаная бітва, якая доўжылася цэлы дзень і скончылася поўным разгромам маскоўскага войска. На беразе Дняпра і ў Дняпры маскоўцы пакінулі 30 туюч забітых; 150 баяўцаў і 15 тысяч пайска. На чале з ваяводам Чалдыніным былі ўзятыя ў палон. Палоня працягвалася аж за Дарагабужам. К. Астрожскі прывёз у Вільню ўсе ўзятыя ў бітве сьцягі маскоўскага войска.

Перамога нашай зброі пад Оршай — пераканаўчае сьведчаньне ваісковага майстарства героя гэтай вайны, вялікага палкаводца Канстанціна Астрожскага, які цвёрда стаў на абарону ружою нашай старажытнай Айчыны: на ягоныя рахункі перамогі больш як у 60 бітвах. Рэха перамогі пад Оршай шырока разнеслася па Еўропе. Паэты пісалі вершы ў гонар К. Астрожскага, мастакі стваралі гравюры і малюнчыя абразы. У 1814 годзе ў Нюрнбергу па сьвежых сьлядах ён выпушчаны спецыяльным лістком навінаў, прысьвечаны апісаньню бітвы пад Оршай. Невядомы мастак XVI с. намалюваў вялікую карціну /1,5 м x 2,5 м/, якая адлюстроўвае ўсю мастацкасьць Аршанскай бітвы. Загара захоўваецца ў Нацыянальным музэі ў Варшаве. З ласкі князя Астрожскага ў гонар перамогі ў княстве будаваўся праваслаўны храм. У Вільні, напрыклад, былі збудаваныя бажніцы сьвяціцеля Ніколы і Прасьвятой Тройцы, якія і сёння нагадваюць нам пра нашу слаўную гісторыю, азначаюцца сімвалам нашай колішняй моцы і незалежнасьці.

Слава Оршы ўжо на горша!

Славаея, пан Астрожскі!

з беларускай гістарычнай песьні "Пра бітву пад Оршай" — газета "Гоман", 1917, № 83-84

Мікола КУПАВА

Усеагульная Дэклярацыя правоў чалавека

Прынятая Генэральнай Асамблеяй ААН 10 сьнежня 1948 года

Вываткі

3. Прэамбула

"...пагрэблівасьць і пагарда да правоў чалавека прывялі да варварскіх актаў, якія абуралі сумленьне чалавека... ствареньне такога сьвету, у якім людзі будуць мець свабоду слова і перакананьняў і будуць вольны ад страху і нястачы, абвешчана як высокае іжысьненне людзей;

Арткул 19

Кожны чалавек мае права на свабоду перакананьняў і на свабоднае выдзеньне іх; гэтае права ўключае свабоду бесперашкодна трымацца сваіх перакананьняў і магчымасьць шукаць, атрымліваць і распаўсюджаць інфармацыю і ідэі любымі сродкамі і незалежна ад дзяржаўных межаў.

Арткул 30

Нішто ў гэтай Дэклярацыі не можа быць вытлумачана як наданьне нейкай дзяржаве, групе асобаў ці асобным людзям права займацца гэткай дзейнасьцю або дзейнічаць на зьнішчэньне правоў і свабоды, выкладзеных у гэтай Дэклярацыі.

(Тэкст Дэклярацыі друкуецца паводле матэрыялаў ААН)

Права свабоды інфармацыі пацьверджана ў Хэльсінках на Парэдзе па бяссьвешы і супрацоўніцтве ў Еўропе 1975 г.

Прадстаўнікі дзяржаваў-удзельніц Парэды па бяссьвешы і супрацоўніцтве ў Еўропе, сярод якіх быў і СССР, прывялі сустрэчу ў Вене з 4 лістапада 1986 г. па 19 студзеня 1989 г., дзе разгледзелі ўсе падзеленыя на сустрэчы прапановы, прыйшлі да згоды па ўсіх пытаньнях і прынялі выніковы дакумент, у якіх у разьдзеле "Інфармацыя" гаворыцца:

"... яны (дзяржавы-удзельніцы) будуць дасваляць прыватным асобам, установам і арганізацыям пры пазаве праваў на інтэлектуальную ўласнасьць, уключаючы аўтарскае права, атрымліваць, валодаць, узнаўляць і распаўсюджаць інфармацыйныя матэрыялы ўсялякага роду.

З гэтай мэтай яны будуць адхіляць законы абмежаваньні, на сумяшчальныя з вышэйпаміненымі абавязкамі па міжнародным праве і міжнароднымі пагадненьнямі".

РЭЗАЛЮЦЫЯ

оходу грамадзян г. Оршы

06.08.89 г.

Аб дзейнасьці створанай пры гаркаме партыі камісіі па рэабілітацыі ахвяраў сталінскага тэрору ў перыяд 30-х, 40-х і пачатку 50-х гадоў

Патрабуем:

1. Надаць дзейнасьці камісіі поўную галоснасьць. Рэгулярна публікаваць у аб'яднанай газэце "Ленінскі прызыў" вынікі работ камісіі.
2. Для спрашчэньня работ камісіі і эфэктыўнага кантролю з боку шырокіх колаў грамадзкасьці за не дзейнасьцю зьняць з усіх матэрыялаў архіваў МУС і КДБ рэспублікі, тэрмін дэўнасьці якіх перавысіў 50 год, грэф сакратнасьці. Забясьпечыць свабоднае карыстаньне гэтымі матэрыяламі з мэтай азнаямленьня усіх грамадзян рэспублікі і публікацыі ў друку.
3. Камісіі даручыць гарадской і раённай пракуратурам узнавіць следства па крымінальнай справе па факту масавых расстрэлаў савецкіх грамадзян у раёне Кабыляцкай гары ў 30-я гады.

Рэзалюцыя прынята ад імя 244 присутных на сходзе — абсалютнай большасьцю галасоў/.

ДЗЯДЫ У ВОЙНУ

Арланцы!

Нашчадкі слаўных дзядоў і прадзедаў нашых!
Ці зьнісіліся мы, ці дух наш саслабеў, ці сэрцы скамянелі?
Мо досыць хурчэцца пад вечным страхам, канец у бязьвер'ці?
Адзначым восеньскія Дзяды — дзень ушанаваньня памяці продкаў!..

Адозва з гэткімі словамі сабрала 23 кастрычніка шмат жыхароў Воршы. Зь белымі і чырвонымі гваздыкамі ў руках рушылі на Кабыляцкую гару — месца расстрэлаў бізьянінскіх людзей сталінскімі катамі. Людзі ішлі моўчкі, несучы ў сэрцах голыя і бэль, а побач гоўсалі сьвядуць-тулі млі-пэйскія машыны, быццам злодзеяў, пільнавалі працэсію, што цягнулася ўздоўж нашых. Так пад наглядом міліцыі і ДАІ дайшлі мы да вялікага камяня, абвітага вянком зь ялоных галінак і чорнай жалюзнай стужкай. Камень імгненна абсепалі кветкі, запаліліся сьвечкі, хвіліна маўчання. Яе не парушылі ніводным словам наслядожаньня "людзі ў шэры". Ці то разгубіліся, ці то слухалі голас уласнага сумленьня... Радзёна ал гэ тага месца ў 1982 годзе, падчас будаўніцтва чыгуны, былі знойдзены астанкі 50-ці чалавек — чарапі зь даўрачкай у лобнай частцы. Абутак з пляймам "1937".

савета. Кожная зь іх, як нельга лепей, абвядчаць і пра агульнакультурны ўзровень аўтараў, і пра тое, што ўсе магчымыя перашкоды для правядзеньня схода былі створаны. Так, старшыня сельсавета Ярома і сакратар Мядзведзкая замест дапамогі ў правядзеньні сходу, што было іх непасрэдным абавязкам, умяшчалі абшарвалі працу ініцыятыўнай групы.

14 студзеня 1990 г. вылучэньня ізноў не адбылося. Сумленны чалавек мог бы стаць кандыдатам, магчыма і дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР, але... а людзі канчаткова агубілі давер да сваіх кіраўнікоў — бюракратаў. Аднак яны страцілі і надаюць — надзею нешта самастойна змяніць да лепшага.

Але гэта не апошні шанец! Выбіраць усё ж будзе народ. І мы павінны памятаць — у нас засталася апошняя права — выкрэсьліваць кандыдатаў ад наменклатуры. Калі нам не удалося вылучыць свайго кандыдата з народа — выкрэсьлім усіх стаўленнікоў бюракратыі. А потым — пачнем усё спачатку.

Анатоль Лацінскі, п. Андрэеўшчына

ЗВАРОТ

ХІІ з'езд Саюза Мастакоў Беларусі да беларускага народу

Паважаныя суайчыннікі!

Усе мы з вамі відэочыя бурныя змены ў жыцці краіны. У многіх рэспубліках дэмакратычны працэс і абнаўленьне ўжо трывалія і дзейныя. Беларусь жа ў гэтым руху пільна на адным з апошніх месцаў.

Нашаму народу дасталася асабліва цяжкая спадчына ад часоў сталінізму і брэжнеўчыны. Наша зямля ўсюды накрыта магіламі ахвяраў сталінскага тэрору. Кожны горад Беларусі абвядуе свае Кураны. Бескантрольнае панаваньне партыйнай імпэрыі, КДБ, падпарадкаваных партыі праваахоўных органаў над усім жыццём народа, у тым ліку і духоўнай сферай, прывялі да заняпаду нашай эканомікі, культуры, зьніжчэння нашай гісторыі, амаль поўнага выгнання роднай мовы з усіх жыццёвых сфераў, ліквідацыі беларускай школы, зьнішчэння гістарычнай памяці народа. Сёньняшняя палітычная сістэма на Беларусі — гэта закарэсаваны неа-сталінізм. Сёньня, на пятым годзе перабудовы адзінай уладай на Беларусі зьяўляецца партыйны апарат, які прысвоіў сабе камандныя вышні ў дзяржаве, над кіраўніцтвам якога Беларусь ужо чацьвёрты год опамывае атрутныя плады Чарнобыля.

Толькі выбары ва ўсе ўзроўні Саветаў людзей камтэнтных, добрых пра народ, сумленных, з дэмакратычнымі поглядамі змогуць змяніць сітуацыю ў рэспубліцы да лепшага.

Сёньня кожны з нас, уявіў народ Беларусі можа паспрыць каранным зьменам гэтай сітуацыі.

4 сакавіка — рэальная магчымасьць стварыць сапраўды народны Саветы, якія атрымаць ад народа ўсю паўнамоцную ўладу.

4 сакавіка вы прыйдзеце на выбарчыя участкі, каб аддаць свой голас менавіта за свайго кандыдата. Мы заклікаем беларускі народ да актыўнага ўдзелу ў выбарах. Дзе Беларусь у вашых руках. Помніце: барацьба за палітычную ўладу, — гэта барацьба за нашу будучыню. Яна патрабуе не толькі рашучасці, але і уманьня змагацца, патрабуе палітычнай культуры, веданьня законаў.

Мы, беларускія мастакі, заклікаем вас аддаць голасы за лепшых сяноў і дачок Бацькаўшчыны, кандыдатаў ад дэмакратычных сіл нашага грамадства: Беларускага Народнага Фронту, Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны, Сялянскага Саюзу Беларусі, Беларускага Экалагічнага Саюзу, творчых Саюзаў рэспублікі, прадстаўнікоў Рабочага Саюзу Беларусі.

Мы заклікаем вас не аддаваць свае голасы за кандыдатаў ад партыйна-бюракратычнага апарату, прычына не аддаваць свае голасы за тых кандыдатаў, якія зарэгістраваны безальтэрнатыва (калі вылучаны гэты кандыдат на адзін мандат), якім улады ствараюць найлепшыя і спрыяльныя ўмовы на выбарах.

Заклікаем усіх прагаласаваць 4 сакавіка за дэмакратычную Беларусь! Усе на выбары!

ХІІ з'езд Саюза мастакоў Беларусі 2 лютага 1990 г. г. Менск.

ДА ЛЮДАРОУ БЕЛАРУСІ

Паважаныя выбаршчыкі! Беларускі дэмакратычны форум Беларускага Народнага фронту "Адраджэньне", Таварыства Беларускай мовы імя Ф. Скарыны, Беларускага Экалагічнага Саюзу, Беларускага Сялянскага Саюзу і Саюзу Кааператараў Беларусі, які адбыўся ў Менску 10-га лютага гэтага году, абмеркаваў палітычнае становішча, якое складлася ў Беларускай ССР на перыяд выбараў, і зьвяртаецца з заклікам да насельніцтва.

Уключайцеся ў перадыбарчую кампанію. Цікаўцеся Вашымі кандыдатамі і іхнімі пляформамі. Не стойце ў баку, бо наменклатура не ірэмле.

Гэтыя выбары вызначальныя для лёсу нашай Бацькаўшчыны і вашага грамадства. Пакуль не будзь вырашаны палітычныя пытаньні аб адхіленьні перапарату ад дзяржаўнай улады, нікія зьмены ў грамадстве нематчыма, ніякага палітычнага жыцця не працэсывае.

Наменклатура адчула небясьпеку ад народнай ініцыятывы і моцна учалілася ў сваё крысло. Паўсюдна яна вытавіла свае кандыдатуры. Мы сталі сьведкамі шматлікіх апаратных маніпуляцыяў і ашуканьняў ірмываньняў і бліз таго антыдэмакратычнага Закону аб выбарах. Першы этап выбарчай кампаніі паказаў, што апарат здольны на любы неасумленныя учынкы толькі б трапіць у Саветы.

Мы заклікаем выкрэсьліваць усіх апаратна-наменклатурных кіраўнікоў, іх стаўленнікоў і паслугачоў.

У тых акругах, дзе шыхам падману і прававага нігілізму функцыянеры з выбарчы камісію не дапусьцілі да рэгістрацыі вылучаных дэмакратычных кандыдатаў, — выкрэсьліваць зь бюлетэня усіх і рыхтуйцеся да наўторных выбараў.

Галасуйце за кандыдатаў Блоку дэмакратычных сілаў, за тых кандыдатаў, якім давяраецца, падтрымлівайце выбарчую пляформу Беларускага Народнага фронту "Адраджэньне"!

Галасуйце за дэмакратыю!

Галасуйце за Беларусь!

Менск.

10 лютага 1990 г.

ЭКСПРЭС-ІНФАРМАЦЫЯ

Зараз усіх аршанцаў цікавіць адно пытаньне: за каго галасаваць?

Аршанская гарадская Рада БЮФ "Адраджэньне", пазнаёміўшыся з выбарчымі праграмамі прэтэндэнтаў у Беларускі парламент і мясцовыя Саветы, улічваючы іх асабістыя якасьці, сьветапогляд і ступень дэмакратычнасьці, прапануе выбаршчыкам падтрымаць на выбарах наступных кандыдатаў і аддаць за іх свае голасы:

КАНДЫДАТЫ У ВЯРХОЎНЫ САВЕТ БССР

На Бабініцкай выбарчай акрузе № 154
НАВУМАЎ Міхал Стэфанавіч, старшыня калгаса "Камінтэрн".

На Арахаўскай выбарчай акрузе № 155
РАДАМІСЛЬСКІ Віктар Аляксандравіч, сьвятар Сьвята-Троіцкай царквы.

На Аршанскай-Заходняй выбарчай акрузе № 167
БАЛАХАНАЎ Аляксей Давыдавіч, выкладчык тэхнікума чыгуначнага транспарту;
НАГОРНЫ Юры Аляксандравіч, старшыня выканкома Бараньскага гарсавету,
старшыня гарадской Рады ТБМ імя Ф. Скарыны.

КАНДЫДАТЫ У АБЛАСНЫ САВЕТ НАРОДНЫХ ДЭПУТАТАЎ

На Барэдоўскай выбарчай акрузе № 55
МЯДЗЬВЕДЗЕЎ Юры Іванавіч, механізатар калгаса "Ленінскі шлях".